

DISGRIFIAD SWYDDOGAETH

CYNGHORYDD BWRDEISTREF SIROL C.M.WILLIAMS

Mae'r Disgrifiad Swyddogaeth yma'n berthnasol i'ch swyddogaeth yn:

- Aelod Etholedig
- Aelod o Bwyllgor Rheoleiddio (Pwyllgor Trwyddedu a Phwyllgor Deddf Trwyddedu 2003)
- Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant
- Aelod o'r Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad
- Cyfranogwr mewn rhaglen Datblygu Aelodau briodol

EICH SWYDDOGAETH YN AELOD ETHOLEDIG

Yn atebol:

- I'r Cyngor llawn
- I'r Etholwyr

Diben a Gweithgaredd y Swyddogaeth:

Cynrychioli a bod yn gefn i'ch etholwyr a'ch cymunedau:

- Cynrychioli buddiannau eich Adran Etholiadol.
- Hyrwyddo'r Cyngor yn eich Adran Etholiadol a'r cymunedau rydych chi'n eu gwasanaethu.
- Bod yn ddolen gyswllt â'r gymuned ynghylch strategaethau, gwasanaethau, polisiau a gweithdrefnau'r Cyngor.
- Cynrychioli etholwyr unigol a sefydliadau/mudiadau lleol, gan fynd ar ôl achosion unigol ar eu rhan a gwasanaethu pawb mewn modd teg a chyfartal.
- Cysylltu ag Aelodau Gweithredol, Aelodau eraill o'r Cyngor, Swyddogion y Cyngor a sefydliadau partner i sicrhau bod anghenion y cymunedau lleol yn cael eu hadnabod, eu deall a'u diwallu.
- Hyrwyddo goddefgarwch a chydlynid yn y cymunedau lleol.

- Ymateb i unrhyw gwestiynau gan y cyhoedd (yn ôl yr angen) yng nghyfarfodydd y Cyngor.

Gwneud penderfyniadau, a bwrw golwg ar gyflawniad y Cyngor:

- Cymryd rhan yng nghyfarfodydd y Cyngor llawn, dod i benderfyniadau gwybodus a chytbwys yn ôl yr wybodaeth briodol, a bwrw golwg ar gyflawniad y Cyngor.
- Parchu egwyddorion democratiaeth a chyfrifoldeb ar y cyd ynglŷn â dod i benderfyniadau.
- Hyrwyddo trefniadau effeithiol ac effeithlon parthed darparu gwasanaethau'r Cyngor a gwasanaethau cyhoeddus eraill.
- Bod yn effro i'r Polisi Diogelu Corfforaethol a chynorthwyo'r Cyngor i gydymffurfio ag ef.

Dolen gyswllt i'r Polisi:-

<http://inform/en/policiesandprocedures/otherpolicies/corporatesafeguardingpolicy.pdf>

Cynrychioli'r Cyngor

- Cynrychioli'r Cyngor ar gyrrff partneriaeth lleol (o'ch penodi iddyn nhw), gan hyrwyddo buddiannau a lles cyffredin y naill ochr a'r llall, a hybu cydweithredu.
- Cynrychioli a hyrwyddo'r Cyngor ar gyrrff cenedlaethol ac mewn achlysuron cenedlaethol (o'ch penodi).

EICH SWYDDOGAETH YN AELOD O BWYLLGOR RHEOLEIDDIO (PWYLLGOR TRWYDDEDU A PHWYLLGOR DEDDF TRWYDDEDU 2003)

Yn atebol:

- I'r Cyngor llawn
- I Gadeirydd y Pwyllgor Trwyddedu a Phwyllgor Deddf Trwyddedu 2003

Cyfrifoldebau:

- Gwybod am natur led-farnwrol trefnau gwneud penderfyniadau gan y Pwyllgor Rheoleiddio.
- Gweithredu yn ôl gofynion technegol, cyfreithiol, a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor mewn modd teg a chytbwys.
- Bod yn drylwyr ac yn wrthrychol wrth dderbyn cyngor proffesiynol ac arbenigol am gynnal cyfarfodydd ac achosion/ceisiadau unigol ger bron y Pwyllgor, ac wrth ymateb i'r cyngor hwnnw.
- Cymryd rhan effeithiol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Rheoleiddio, gan ofalu ei fod yn cadw'r ddysgl yn wastad rhwng ystyriaethau lleol ac argymhellion ynghylch polisiau i ddibenion dod i benderfyniadau effeithiol.

- Dod i benderfyniadau gwybodus a chytbwys yn ôl yr wybodaeth briodol, yn unol â chylch gorchwyl y Pwyllgor, sy'n cyd-fynd â gofynion y gyfraith, y cyfansoddiad, a gofynion y polisiâu perthnasol.

**EICH SWYDDOGAETH YN IS-GADEIRYDD Y PWYLLGOR CRAFFU -
CYNNAL GWASANAETHAU CYHOEDDUS, CYMUNEDAU A FFYNIANT
AC YN AELOD O'R PWYLLGOR CRAFFU - CYLLID A CHYFLAWNIAD**

Yn atebol:

- I'r Cyngor llawn
- I'r Cyhoedd
- I Gyrrff Rheoleiddio Allanol
- I Gadeirydd y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad

Cyfrifoldebau:

- Cadeirio cyfarfodydd o'r Pwyllgor Craffu – Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant
- Mynychu cyfarfodydd gyda'r Cadeiryddion a'r Is-gadeiryddion Craffu priodol i fonitro'r Rhaglenni Gwaith Craffu a materion eraill sy'n berthnasol i'r Rhaglenni Gwaith Craffu ac i'r broses graffu.
- Mynychu a chymryd rhan yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant a'r Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad, a bod yn gyfarwydd a'u cylchoedd gorchwyl.
- Cynorthwyo ynglŷn â chyfeiriad ac arweiniad ar gyfer y broses graffu, gan adolygu'n barhaus ei chyflawniad o fewn fframwaith ehangach y Cyngor ar gyfer gwneud penderfyniadau gwleidyddol.
- Cymryd rhan weithredol i baratoi rhaglenni gwaith ar gyfer y Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant a'r Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad, a'u gweithgorau, fel y bo'n briodol.
- Mynychu cyfarfodydd (yn rheolaidd) o'r Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant a'r Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad, neu'r gweithgorau sy'n deillio o'r rhain, fel y bo'n briodol, gan sicrhau bod y gwaith yn cael ei gynnal mewn modd priodol ac o fewn amser rhesymol.
- Cyfrannu at waith y Pwyllgorau a'r Gweithgorau Craffu, fel y bo'n briodol ac yn angenrheidiol.
- Cadw yn gyfarwydd â'r holl faterion sydd i'w trafod yn rhan o Raglen Waith y Cabinet, a'r Hysbysiadau o Benderfyniadau sy'n codi o gyfarfodydd y Cabinet a chyfarfodydd Pwyllgor y Cabinet, er mwyn nodi cysylltiadau posibl â'r broses graffu.
- Mynychu cyfarfodydd y Cabinet a chyfarfodydd Pwyllgor y Cabinet, pan fydd hynny'n briodol, er mwyn ategu'r wybodaeth sy'n deillio o waith craffu, neu mewn cysylltiad â Rhaglen Waith y Cabinet.
- Arfer yr hawl i 'alw i mewn', er mwyn ailystyried penderfyniadau sydd wedi'u gwneud, ond sydd heb eu gweithredu eto gan yr Adain Weithredol yn unol ag Adran 17 o Ran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor.

- Galw'r Adain Weithredol i gyfrif, fel y bo'n briodol, er mwyn sicrhau gwelliant parhaus yn y gwasanaethau trwy:
  - Adolygu a chraffu penderfyniadau a chyflawniad yr Adain Weithredol a/neu'r Pwyllgorau, a Swyddogion y Cyngor.
  - Adolygu a chraffu cyflawniad y Cyngor mewn perthynas â'i amcanion polisi, targedau cyflawni, a/neu feysydd gwasanaeth penodol.
  - Monitro cyflawniad yn erbyn strategaeth y gyllideb.
- Gwneud cais i Aelodau o'r Cabinet a/neu Swyddogion ymddangos gerbron y Pwyllgor Craffu – Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant, pan fydd hynny'n angenrheidiol a phriodol, er mwyn ateb cwestiynau ynglŷn â'u gweithgareddau sy'n gysylltiedig â gwaith craffu.
- Cyflwyno tystiolaeth/cyngor/cynigion sy'n codi yn sgil y broses graffu i'r Adain Weithredol a/neu'r Pwyllgor priodol a/neu'r Cyngor.
- Dadansoddi goblygiadau'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn adroddiadau monitro'r gyllideb, o ran rheoli adnoddau'r Cyngor yn effeithiol, a chysylltiadau hynny â chyflawniad gwasanaethau.
- Adrodd i'r Cyngor a'r Cabinet ar faterion y gyllideb yn dilyn proses ymgynghori statudol.
- Cymryd rhan, yn ôl y gofyn, yng ngwaith paratoi Adroddiad Blynyddol sy'n nodi'r llwyddiannau a'r gwaith sydd wedi'i wneud yn y Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant a'r Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad, a'u gweithgorau.
- Cymryd rhan weithredol mewn gweithgareddau datblygu Aelodau ar gyfer Aelodau Craffu, gan alluogi cyfranogiad llawn a gweithredol o fewn y broses graffu.
- Monitro hynt gwaith a chyflawniad y gwasanaethau unigol a chyrrff/sefydliadau allanol priodol, gan gynnwys pwyllgorau ar y cyd.
- Gwerthuso a ydy polisiau, strategaethau a chynlluniau'r Cyngor yn gwireddu'r canlyniadau sydd wedi'u bwriadu ar gyfer pobl leol, dros gyfnod o amser.
- Mynd ati i ymgysylltu â'r gymuned a sefydliadau lleol er mwyn cael eu barn ar faterion neu gynigion sy'n effeithio ar yr ardal, ac, os yw hynny'n briodol, eu hannog i fynd i gyfarfodydd craffu.
- Gofalu bod y broses graffu yn cyfrannu at hybu lles yn y gymuned, a bod gwasanaethau cyhoeddus yn ymateb i anghenion y bobl.
- Adolygu a chraffu cyflawniad asiantaethau allanol, trwy ddatblygu dull o fynd ati dan bartneriaeth trwy ddulliau craffu ar y cyd.
- Yn unol â Gorchymyn Personau Dynodedig Rhif 1 (Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011), fel y bo'n briodol, gofyn am wybodaeth ac ymatebion gan y "personau dynodedig" priodol a gwahodd y person hwnnw / y personau hynny i fynychu cyfarfod/cyfarfodydd y Pwyllgor, yn ôl y gofyn.
- Pennu meysydd o bolisi neu dangyflawni y mae angen eu gwella, ceisio cymorth arbenigol, a darparu tystiolaeth, cyngor, argymhellion a chynigion i'r Cyngor neu'r Adain Weithredol eu trafod.

- Monitro hynt a chyflawniad unrhyw fater o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor Craffu - Cynnal Gwasanaethau Cyhoeddus, Cymunedau a Ffyniant, y Pwyllgor Craffu - Cyllid a Chyflawniad, neu'r Gweithgorau, sy'n effeithio ar yr ardal neu'i thrigolion, ac os y farn yw bod hynny'n anghenrheidiol, ymgymryd ag ymchwiliad manwl a thrylwyr i fesur y canlyniadau neu'r trefniadau ar gyfer cynnal gwasanaethau.
- Unrhyw ddyletswyddau perthynol eraill y mae Cadeirydd y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad – yn eu pennu.

EICH SWYDDOGAETH YN AELOD O'R PWYLLGOR CRAFFU – CYLLID A CHYFLAWNIAD

Yn atebol:

- I'r Cyngor llawn
- I'r Cyhoedd
- I Gyrrff Rheoleiddio Allanol
- I Gadeirydd y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad

Cyfrifoldebau:

- Mynychu a chymryd rhan yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad – a bod yn gyfarwydd â'i gylch gorchwyl.
- Cynorthwyo ynglŷn â chyfeiriad ac arweiniad ar gyfer y broses graffu, gan adolygu'n barhaus ei chyflawniad o fewn fframwaith ehangach y Cyngor ar gyfer gwneud penderfyniadau gwleidyddol.
- Cymryd rhan weithredol i baratoi Rhaglenni Gwaith ar gyfer y Gweithgorau / Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad, fel y bo'n briodol.
- Mynychu cyfarfodydd o'r Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad, neu'r Gweithgorau sy'n codi o hynny, fel y bo'n briodol, gan ofalu bod yr holl waith gofynnol yn cael ei gyflawni'n briodol ac o fewn amser rhesymol.
- Cyfrannu at waith y Pwyllgorau a'r Gweithgorau Craffu, fel y bo'n briodol ac yn angenrheidiol.
- Cadw yn gyfarwydd â'r holl faterion sydd i'w trafod yn rhan o Raglen Waith y Cabinet, a'r Hysbysiadau o Benderfyniadau sy'n codi o gyfarfodydd y Cabinet a chyfarfodydd Pwyllgor y Cabinet, er mwyn nodi cysylltiadau posibl â'r broses graffu.
- Mynychu cyfarfodydd y Cabinet a chyfarfodydd Pwyllgor y Cabinet, pan fydd hynny'n briodol, er mwyn ategu'r wybodaeth sy'n deillio o waith craffu, neu mewn cysylltiad â Rhaglen Waith y Cabinet.
- Arfer yr hawl i 'alw i mewn', er mwyn ailystyried penderfyniadau sydd wedi'u gwneud, ond sydd heb eu gweithredu eto gan yr Adain Weithredol yn unol ag Adran 17 o Ran 4 o Gyfansoddiad y Cyngor.
- Galw'r Adain Weithredol i gyfrif, fel y bo'n briodol, er mwyn sicrhau gwelliant parhaus yn y gwasanaethau trwy:
  - Adolygu a chraffu ar benderfyniadau a chyflawniad yr Adain Weithredol a/neu'r Pwyllgorau, a Swyddogion y Cyngor.

- Adolygu a chraffu ar gyflawniad y Cyngor mewn perthynas â'i amcanion polisi, targedau cyflawni, a/neu feysydd gwasanaeth penodol.
  - Monitro cyflawniad yn erbyn strategaeth y gyllideb.
- Gwneud cais i Aelodau o'r Cabinet a/neu Swyddogion ymddangos gerbron y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad – pan fydd hynny'n angenrheidiol a phriodol, er mwyn ateb cwestiynau ynglŷn â'u gweithgareddau sy'n gysylltiedig â gwaith craffu.
  - Cyflwyno tystiolaeth/cyngor/cynigion sy'n codi yn sgil y broses graffu i'r Adain Weithredol a/neu'r Pwyllgor priodol a/neu'r Cyngor.
  - Dadansoddi goblygiadau'r wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn adroddiadau monitro'r gyllideb, o ran rheoli adnoddau'r Cyngor yn effeithiol, a'i chysylltiad â chyflawniad gwasanaethau.
  - Adrodd i'r Cyngor a'r Cabinet ar faterion y gyllideb yn dilyn proses ymgynghori statudol.
  - Cymryd rhan, yn ôl y gofyn, yng ngwaith paratoi Adroddiadau Blynyddol sy'n nodi'r gwaith sydd wedi'i wneud a chyflawniadau Gweithgorau'r Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad.
  - Cymryd rhan weithredol mewn gweithgareddau datblygu Aelodau ar gyfer Aelodau Craffu, gan alluogi cyfranogiad llawn a gweithredol o fewn y broses graffu.
  - Monitro hynt gwaith a chyflawniad y gwasanaethau unigol a chyrff/sefydliadau allanol priodol, gan gynnwys pwyllgorau ar y cyd.
  - Gwerthuso a ydy polisiâu, strategaethau a chynlluniau'r Cyngor yn gwireddu'r canlyniadau sydd wedi'u bwriadu ar gyfer pobl leol, dros gyfnod o amser.
  - Mynd ati i ymgysylltu â'r gymuned a sefydliadau lleol er mwyn cael eu barn ar faterion neu gynigion sy'n effeithio ar yr ardal, ac, os yw hynny'n briodol, eu hannog i fynd i gyfarfodydd craffu.
  - Gofalu bod y broses graffu yn cyfrannu at hybu lles yn y gymuned, a bod gwasanaethau cyhoeddus yn ymateb i anghenion y bobl.
  - Adolygu a chraffu ar gyflawniad asiantaethau allanol, trwy ddatblygu dull o fynd ati dan bartneriaeth trwy ddulliau craffu ar y cyd.
  - Yn unol â Gorchymyn Personau Dynodedig Rhif 1 (Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011), fel y bo'n briodol, gofyn am wybodaeth ac ymatebion gan y "personau dynodedig" priodol a gwahodd y person hwnnw / y personau hynny i fynychu cyfarfod/cyfarfodydd y Pwyllgor, yn ôl y gofyn.
  - Pennu meysydd polisi neu dangyflawni y mae angen eu gwella, ceisio cymorth arbenigol, a darparu tystiolaeth, cyngor, argymhellion a chynigion i'r Cyngor neu'r Adain Weithredol eu trafod.
    - Monitro hynt a chyflawniad unrhyw fater o fewn cylch gorchwyl y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad, neu'r Gweithgorau, sy'n effeithio ar yr ardal neu'i thrigolion, ac os y farn yw bod hynny'n angenrheidiol, ymgymryd ag ymchwiliad manwl a thrylwyr i fesur y canlyniadau neu'r trefniadau ar gyfer cynnal gwasanaethau.
    - Unrhyw ddyletswyddau perthynol eraill y mae Cadeirydd y Pwyllgor Craffu – Cyllid a Chyflawniad – yn eu pennu.

DATBLYGU AELODAU

- Cydymffurfio â Chod Ymddygiad y Cyngor, a chynnal y safonau gorau posibl o ran ymddygiad a moeseg yn y ffordd byddwch chi'n ymgymryd â'ch dyletswyddau.
- Ymgymryd â hyfforddiant mewn perthynas â diogelu plant ac oedolion sydd mewn perygl ac anghenion hyfforddiant ychwanegol, e.e. mewn perthynas â'ch swyddogaeth briodol a fydd yn cael sylw yn rhan o'ch Adolygiad Datblygiad Personol parhaus.
- Manteisio ar gyfleoedd datblygu er mwyn gwella'ch dealltwriaeth o'ch swyddogaeth ar Bwyllgorau/Cyrff Allanol ac ati, byddwch chi wedi'ch penodi iddyn nhw.
- Manteisio ar gyfleoedd datblygu ar gyfer Aelodau/Cynghorwyr.

GWERTHOEDD

- Ymrwymo wrth werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:
  - Bod yn agored a thryloyw
  - Bod yn onest a dilwgr
  - Bod yn oddefgar a pharchus
  - Bod yn anwahaniaethol a theg
  - Derbyn gwahaniaeth mewn diwylliant
  - Parchu cynaliadwyedd

Llofnod ....C. M. Williams.....

Enw .....Christina Williams.....

Dyddiad ...29th February 2019.....